

Sprawdzian wiedzy z języka polskiego nr 1 semestr II 2023 /2024

Imię i nazwisko (drukowanymi literami)

Numer w dzienniku

(maksymalna punktacja za wszystkie odpowiedzi to 44 punkty)

1. Ramy chronologiczne baroku, zakreśl prawidłową odpowiedź : (2 punkty)
a. XVII-XIX w b. V -XV w c. koniec XVI w-pierwsza połowa XVIII w
2. Nazwa „barok” pochodzi od słowa „barocco”, co dosłownie oznacza (2 punkty)
3. Jaki topos ujawnia się w utworze „Krótka żywota” Daniela Naborowskiego?
a. topos tańca śmierci b. topos brzydoty c. motyw vanitas (2 punkty)
4. Sarmatyzm to pojęcie o co najmniej dwóch znaczeniach. Pierwsze odnosi się do sformułowanej już w XVI wieku teorii historiozoficznej, w myśl której naród polski miał wywodzić się od mitycznego ludu walecznych (2 pkt.). Ta teza miała dowodzić wyjątkowości i elitarności polskiej szlachty i uzasadniać ustrój dawnej Rzeczypospolitej, czyli demokracji szlacheckiej. Drugie znaczenie terminu odnosi się do zjawiska, jakim była staropolska kultura szlachecka, a w niej: złota wolność szlachecka, skłonność do przepychu i umiłowanie wojaczki. Twórczość Potockiego należy do sarmackiego nurtu polskiej poezji barokowej. W swoich wierszach (2 pkt.) on zachowanie szlachty, przepowiada upadek ojczyzny, jeśli szlachta nie zrezygnuje z własnego egoizmu, zgubnego i źle pojmowanego przywiązania do swobód, na przykład zasadę zerwania sejmu, tzw. (2 pkt.)
5. Na podstawie podanego tekstu (wg. I. Chranowskiego) wypisz cechy typowe dla XVII wiecznego szlachcica Sarmaty. (10 punktów)

[...]wychowanek szkół jezuickich. W młodym wieku zaciągnął się do wojska jako towarzysz pancерnej chorągwi Stefana Czarneckiego; bił się z wojskami Rakoczego, brał udział w wyprawie do Danii oraz w wojnie z Moskwą [...] po kilku latach służby wojskowej osiadł na roli w Krakowskim, gospodarował, jeździł ze zbożem do Gdańska, polował, procesował się z sąsiadami, tłukł się po sejmikach i sejmach, po weselach i pogrzebach, awanturował się, hulał i pił na zabój[...] był to człowiek żywy i ruchliwy, porywczy i gwałtowny [...] gadatliwy, pełen animuszu rycerskiego i fantazji, ale o głowie ciasnej i sercu małym; pieniacz, chciwy grosza i procesujący się o byle co po całych latach [...]. Religijny był bardzo, ale religijność to taka, o jakiej mówi przysłowie: „Modli się pod figurą, a nosi diabła za skórą”[...]. Mniejsza o to, że się często upijał i to mniejsza, że się pojedynkował przy każdej sposobności i urządzał zajazdy na cudze domy – to wszystko jeszcze fraszka w porównaniu z innymi sprawkami [...]Był niehumaniczny i okrutny, zwłaszcza dla swoich poddanych [...]Ojczyznę kochał po swojemu, Polskę poczytywał za naród wybrany [...]. Na narody obce patrzył z góry: Szwedzi to, jego zdaniem, „naród świński”, Moskwa- „naród jaszczurzy”.

6. Oksymoron to wyrażenie zawierające (1 pkt). Jest to swoisty rodzaj metafory, który godzi rzeczy i zjawiska prawdziwie bądź pozornie sprzeczne. Dzięki takiemu połączeniu często wyłania się nowy sens. Najprostsze przykłady oksymoronu to: ciepły lód, żywy trup, zimny płomień itp. Sonet „Do trupa” to najbardziej znany wiersz (1pkt) Opiera się on na pewnym pomysle - (1 pkt.), czyli – zestawieniu (1 pkt) zjawisk:(1 pkt) i (1 pkt), na których przecięciu rodzi się puenta zaskakująca czytelnika. Poeta udowadnia, że sytuacja (1 pkt.) i trupa są do siebie bardzo zbliżone – los obydwu godny jest pożałowania
(maksymalna ilość – 6 punktów)
7. Słynne słowa Kartezjusza to:
a. “Homo sum, humani nil a me alienum puto” b. “Dubitare humanum est” c. “Cogito, ergo sum”
(maksymalna ilość – 2 punkty)
8. Podaj ramy czasowe epoki oświecenia w Polsce: (4 punkty)

9. Wyjaśnij pojęcia: (2 punkty za odpowiedź, łącznie 10 punktów to maksymalna ilość)
- a) Racjonalizm.....
 - b) Empiryzm.....
 - c) Klasycyzm.....
 - d) Obiady czwartkowe.....
 - e) Satyra.....